

บทคัดย่อ

การศึกษา การสร้างกลไกบริหารจัดการอาชีพเกษตรวัฒนธรรม และตลาดทางเลือก เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงจิตวิญญาณให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เลอเวีอะบ้านป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาทางเศรษฐกิจจากฐานอาชีพการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาอื่นๆ ในวิถีชีวิตของคนในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์เลอเวีอะ บ้านป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อค้นหากลไกบริหารจัดการอาชีพเกษตรวัฒนธรรมและตลาดทางเลือกเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงจิตวิญญาณของคนในชุมชน เพื่อสร้างการเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยพลังของคนในชุมชน การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนั้นยังเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อปลุกจิตสำนึก (Conscientizing Research) เพื่อวิเคราะห์สภาพจริงของคนในชุมชนในมิติเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับมิติต่างๆ ในวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยวิเคราะห์ในมิติทางประวัติศาสตร์ ปัจจุบัน และการพยากรณ์ไปถึงอนาคต เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์อย่างเป็นองค์รวม

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการตั้งอยู่เป็นเวลายาวนานหลายร้อยปี การเข้าถึงชุมชนค่อนข้างลำบากเนื่องจากภูมิประเทศเป็นภูเขา เป็นชุมชนที่มีความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณสิ่งเหนือธรรมชาติ มีภูมิปัญญาทางด้านการเกษตร การทำไร่หมุนเวียน การปลูกพืชผัก ส่วนมากเพาะปลูกเพื่อยังชีพ เช่น การปลูกข้าวและผักต่างๆเพื่อกินเอง หลังจากที่มีหน่วยงานรัฐเข้ามาทำการสนับสนุนให้ปลูกผักกางมุ้ง ชาวบ้านบางคนก็หันมาปลูกผักเพื่อขายให้กับโครงการหลวง นอกจากนั้นยังมีการทอผ้าเพื่อเป็นอาชีพเสริมสำหรับกลุ่มผู้หญิงในชุมชน ส่วนผู้ชายมีภูมิปัญญาทางด้านการจักสานและเป็นช่างก่อสร้าง

จากการศึกษาดูงานเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ศูนย์เรียนรู้ เกษตรอินทรีย์ ได้รับการสร้างแรงบันดาลใจในกับตนเอง ในการที่ต้องมีความเชื่อ และมั่นใจไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีการนำมาปรับใช้กับชุมชน โดยการตั้งกลุ่มอาหารปลอดภัยให้กับชุมชน และทำเป็นตัวอย่างอธิบายให้คนในชุมชนได้เข้าใจให้เป็นรูปธรรม เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปอาหารเพื่อเก็บไว้กิน และไปศึกษาดูงานเวทีเสวนาวิชาการการพัฒนาแนวคิดและข้อเสนอภาคเกษตรไทย ณ มหาวิทยาลัยเกษตรแม่โจ้ ได้เห็นผลสำเร็จจากการทำเกษตรอินทรีย์ของคนอื่นๆ และนำไปปรับใช้ให้เข้ากับการทำเกษตรของชาวบ้านในชุมชน นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมการรำพึงภาวนา/นั่งสมาธิฟังเสียงโอตครวญของธรรมชาติ เพื่อฝึกทำจิตให้สงบให้เด็กๆ ได้สัมผัสกับธรรมชาติ ไม่ทำลายและไม่เอาเปรียบธรรมชาติ เป็นการฝึกให้เด็กได้เห็นคุณค่าของธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์